

Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020.
<https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

Ключові слова: національна безпека, державне управління, цивільний захист, єдина державна система цивільного захисту, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, європейська інтеграція, надзвичайна ситуація.

Key words: national security, public administration, civil defense, unified state system of civil defense, State Service of Ukraine for Emergencies, European integration, state of emergency.

ЖОГНО АНАСТАСІЯ ОЛЕГІВНА

*Одеський національний морський університет,
здобувач вищої освіти*

ІВАНЦОВА ЗОЯ АНАТОЛІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, доктор філософії*

ПРАВО ОСІБ, ЯКІ ЗДІЙСНЮВАЛИ ЗБРОЙНУ АГРЕСІЮ ПРОТИ УКРАЇНИ, НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ

На сьогоднішній день значна увага українського суспільства прикута до судових процесів відносно осіб, які здійснювали збройну агресію проти України. Правники-практики, здебільшого адвокати, на фаховому рівні дискутують щодо можливостей надання професійної практичної допомоги таким особам, дотримання процесуального законодавства під час здійснення судочинства.

У вказаному контексті досить цікавими та актуальними постали дискусії в розрізі права на професійну правничу допомогу та конфлікту інтересів адвоката і клієнта, дискусії щодо забезпечення права на користування послугами перекладача не тільки в судових процесах, але й під час особистого спілкування особи, яка здійснювала збройну агресію проти України (підсудного) та його адвоката.

Так, у відповідності до ст. 59 Конституції України, кожен має право на професійну правничу допомогу; випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно; кожен є вільним у виборі захисника своїх прав [1].

Доступ особи, яка здійснювала збройну агресію проти України (підсудного) до вторинної правової допомоги врегульовано Законом України «Про безоплатну правову допомогу» [2].

Загалом із вищевказаних нормативних гарантій правової допомоги вбачається необхідність держави забезпечити таку професійну правничу допомогу.

Однак надання професійної правничої допомоги особі, яка здійснювала збройну агресію проти України практично не узгоджується із Правилами адвокатської етики, затвердженими Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року від 09 червня 2017 року (далі – ПАЕ) [3]. Стаття 9 ПАЕ чітко вказує на неприпустимість конфлікту інтересів, його наявності в разі суперечностей особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками перед клієнтом; неприпустимість суперечностей між інтересами клієнта та власними інтересами адвоката.

Варто відмітити, що адвокат, який надаватиме правову допомогу такому підсудному, має бути розсудливою людиною, свідомим громадянином та зацікавленим у притягненні до кримінальної відповідальності особи, яка вчиняла збройну агресію проти його держави. Тобто в адвоката вже буде суто моральна зацікавленість в даній справі. В даному контексті звісно варто звернути увагу, що ст. 9 ПАЕ закріплює можливість письмового погодження клієнта на участь адвоката у якого виник конфлікт інтересів, проте в такому разі ставиться під сумнів питання якості надання правової допомоги. Власне кажучи, клієнт буде розуміти, що ускладненою є можливість професійного виконання адвокатом власних обов'язків, через особисті переконання такого адвоката.

З іншого боку, окрім морального аспекту, опосередковано можна вести мову і про кримінальну та дисциплінарну відповідальність адвоката в разі надання правової допомоги особі, яка вчиняла збройну агресію проти України.

Так, у випадку якщо адвокат не відмовляється від захисту такої особи, то можливим є притягнення захисника до кримінальної відповідальності, наприклад, за ст. 111 КК України «Державна зрада», ст. 111-1 КК України «Колабораційна діяльність», ст. 436-2 КК України «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників» [4] та інші. Також адвоката може бути притягнуто і до дисциплінарної відповідальності за порушення правил адвокатської етики, невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків (ст. 34 ЗУ «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») [5].

З урахуванням викладеного, можна дійти висновку, що з ряду причин особа, яка вчинила збройну агресію проти України не може користуватися професійною правничою допомогою українського адвоката. Водночас, з метою дотримання гарантій правового захисту така особа може користуватися правовою допомогою адвоката іншої держави, наприклад РФ.

Окремим напрямком подальших наукових пошуків має бути забезпечення права обвинуваченого на перекладача при спілкуванні адвоката та його клієнта поза межами судового засідання.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 06.06.2022).
2. Закон України «Про безоплатну правову допомогу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#top> (дата звернення: 06.06.2022).
3. Правила адвокатської етики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#top> (дата звернення: 06.06.2022).
4. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 06.06.2022).
5. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 06.06.2022).

Ключові слова: правова допомога, особа, яка вчинила збройну агресію, право на захист, адвокатська етика.

Key words: legal assistance, the person who committed the armed aggression, the right to protection, lawyer ethics.

БАТАН ЮРІЙ ДМИТРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук*

ШЕВЧЕНКО ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач вищої освіти*

ЕЛЕКТРОННА ПЕТИЦІЯ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА ПРЯМОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Важливим складником демократичного суспільства є можливість волевиявлення народу за допомогою різних способів прямого і представницького народовладдя.

Особливою формою участі громадян в ухваленні рішень, способом комунікації публічної влади та народу, а також шляхом здійснення права особи бути почутою є інститут електронної петиції (е-петиції).

Термін «петиція» походить із латини та має переклад як звернення, клопотання. Кембриджський словник визначає її як документ, що «підписаний значною кількістю людей та вимагає або просить вчинення якихось дій із боку уряду чи іншого органу влади» [1].

Е-петиції мають кілька функцій. По-перше, вони допомагають висвітлити проблеми. По-друге, петиції дозволяють не тільки самостійно вирішувати, а й залучати громадян до процесу ухвалення рішень. По-третє, петиція активізує горизонтальну комунікацію між населен-